

Lüganuse segakoori ajalugu

Koostanud Heili Kivi, 2023

1. Sissejuhatus

Lüganuse segakoor on piirkonna esinduskollektiiv. Koori asutas köster Hacker juba 1855. aastal. Algusaastatel käisid laulmas kohalikud talupered, kes andsid lauluharrastust põlvest põlve edasi. Kuna repertuaari leidmisega oli tol ajal raskusi, siis esialgu lauldi ainult vaimulikke ja poolvaimulikke laule. Laule esitati tähtsamail kirikupühadel tervele kogudusele. Koori esimene esinemine toimus kümme aastat hiljem, 2. juulil 1865. aastal Jõhvi laulupeol, mis oli esimene mandril peetud eesti laulupidu, kus kokku esines 119 lauljat Lüganuselt, Viru-Nigulast ja Jõhvist. Lüganuse segakoor võttis osa ka 1869. aastal toimunud I üldlaulupeost ning laulupeol osaleti ka edaspidi.

1923. aastal moodustati Lüganuse laulu- ja muusikaselts „Kalju“ ning aasta hiljem astuti Eesti Lauljate Liidu liikmeks. Laulu-mänguselts „Kalju“ ja Lüganuse Haridusselts korraldasid 1940. aastal laulupäeva, mis on ereda sündmusena kultuurilukku läinud. Sõjajärgseil aastail algas kooril aktiivne töö, esialgu Olav Raie ja seejärel Ott Sambase eestvedamisel, kooriga töötas neli aastat ka Velli Sarri. 1968. aastal sai dirigendiks noor muusikaentusiast Priit-Andres Pärtna. (Osila 2007: 14–15). Pärtna oli koori dirigent ka veel teisel perioodil, aastail 2002–2010. Vahepealsel ajal oli koori dirigent lätlanna Vija-Annija Nappa. Viimased 13 aastat juhtis koori Keio Soomelt, kellelt 2023. aasta sügisest võttis dirigendikepi üle noor koorijuht Heili Kivi. Pisut lähemalt tuleb järgnevalt juttu neljast viimasest dirigendist ning nende ajastutest.

2. Priit-Andres Pärtna (dirigent 1968–1978; 2002–2010)

Priit-Andres Pärtna tegutses dirigendina Lüganuse segakoori juures kahel perioodil: 1968–1978 ja 2002–2010. Esimene periood kestis 10 aastat ning nende aastate jooksul osaleti kõigil üldlaulupidudel ja kohalikel laulupäevadel, lisaks käidi esinemas kohalikes rajoonides. Pärtna töö tulemusena hinnati koor rahvakoori nimetuse vääriliseks. Käidi esinemas isegi Estonia kontserdisaalis, millest kirjutati ka Sirbis ja Vasaras: „Teist osa alustasid külaliskoorid, 30-liikmeline Lüganuse ja mõnevõrra suurem Iisaku segakoor. Mõlema esinemine oli meeldiv üllatus, kipume ju oma suurte esinduskooride kuulamise järel lausa alahindama provintsis tegutsevaid kollektiive“. (Osila 2007: 15)

Teine periood algas aastal 2002 ning kestis 2010. aastani. Selle aja jooksul osaleti samuti üldlaulupidudel (aastatel 2004 ja 2009). Koor võttis osa ka koorimuusikapäevadest, mis toimusid Kiviõlis ja Kohtla-Järvel. Tavaliselt lauldi seal kas laulupeorepertuaari või omandati muid teoseid, kui parasjagu polnud laulupeo aasta. 2007. aastal esines koor Tallinnas Õllesummeri festivalil ja Oonurme 6. laulupeol. Kui dirigent Pärtna esimese perioodi ajal laulis kooris 34 lauljat, siis 2008. aastal alustas koor hooaega 23 lauljaga, mis oli isegi tol ajal suur arv. Lauljate vähesuse põhjuseks oli ja on lauljate tõusev keskmine vanus (vanemad inimesed lahkuvad koorist) ja noorte vähesus. Pärtna lahkus koori juurest 2010. aastal ning asemele tuli Keio Soomelt. (Osila 2017: 16–17)

3. Vija-Annija Nappa (dirigent 1978–1991)

Lätlannast koorijuht-muusikaõpetaja, kes töötas Kiviõli muusikakoolis, sai Lüganuse segakoori dirigendiks 1978. aastal. Esialgu hakkas ta tööle abidirigendina, peadirigent oli siis veel Priit-Andres Pärtna. Koori üsna viljakas tegevus muutus veel edukamaks. Proovides said dirigendid häälerühmadega eraldi tööd teha ja hiljem kokku laulda. Selline töömeetod toimib tänapäevalgi ja muudab kooriproovid produktiivseks.

Kooril oli järgneva aasta jooksul palju esinemisi. Üks suuremaid oli Jaaniõhtu Hiimäel, kus külaliskollektiividest tulid kohale Tallinna segakoor „Laulik“ ja Tallinna linnuvabriku rahvapilliansambel koos naisansambliga. Aasta suurim sündmus toimus aga Rakveres 18. juunil (1978), kus peeti Põhja-Eesti segakooride laulupäeva. Osa võtsid Kohtla-Järve linna ja

rajooni, Rakvere rajooni, Paide, Rakvere linna, Harju rajooni ja Tallinna segakoorid. Kontsert toimus Rakvere Vallimäel.

Aastal 1979 alustas koor hooaega ühe dirigendiga. Priit-Andres Pärtna oli otsustanud koori juurest lahkuda suure töökoormuse tõttu Kiviõli muusikakoolis ja Kohtla-Järve V. Kingissepa nim. Kultuurimaja rahvakoori „Kaja“ dirigendina. Koor ise aga tunnetas, et peamised lahkumispõhjused olid perspektiivitus ja motivatsioonilangus. Nii saigi Lüganuse segakoori peadirigendiks Vija-Annija Nappa. Esimene esinemine toimus uue peadirigendiga juba sama hooaja alguses, Lüganuse kolhoosi 30. aastapäeva pidulikul aktusel.

Aastal 1979 otsustati tähistada Lüganuse segakoori tolelaegse koosseisu tegevuse 11. aastat. Sel puhul võrreldi Priit-Andres Pärtna aegset koosseisu ja Vija-Annija Nappa dirigendiameti algusaja koosseisu. Tulemused näitasid, et kui 1968. aastal oli kooris 34 lauljat, siis 1979. aastal oli lauljaid kuue võrra rohkem ehk 40. Kardeti, et paljud lahkuvad koos Pärtnaga, kuid õnneks seda ei juhtunud.

1980. aastal hakati valmistuma XIX üldlaulupeoks. Enne laulupidu jõudis koor esineda veel paljudel kontsertidel erinevates Eesti paikades, repertuaar koosnes peamiselt üldlaulupeo repertuaari lauludest. Laulupidu kulges edukalt ja Lüganuse segakoor esindas suurel peol järjekordselt Lüganuse rajooni.

Järgnevad aastad olid Lüganuse segakoori jaoks väga edukad ja viljakad. Osaleti mitmetel laulupäevadel ja anti palju kontserte. Osaleti kokku kolmel üldlaulupeol (1980, 1985, 1990), tähistati koori 125. (1980) 130. (1985) ja 135. juubelit. Koori 135. juubeli tähistamine pidi toimuma küll 1990. aasta oktoobris, kuid lükkus edasi 1991. aasta märtsi.

Vija-Annija Nappa lahkus koorist 1991. aasta jaanuaris, põhjuseks oli suur töökoormus ja kehv tervis. Need 12 aastat olid olnud ühed viljakamad ajad koori ajaloos, kuid paraku vähenes koosseis märgatavalt, noori juurde ei tulnud ja lauljate keskmine vanus aina tõusis. 1991. aasta sügisel sai uueks dirigendiks Lüganuse Keskkooli kauaaegne muusikaõpetaja Velli Sarri. (Kroonika)

4. Velli Sarri (dirigent 1991–2002)

1991. aasta hilissügisel valitses kooris ikka veel mõõnaperiood. Siiski tuldi kokku ja alustati uut hooaega. Koori liikmeskond täienes, kuid 40 laulja asemel oli kooris nüüd 22 lauljat. Kooris laulis peamiselt koori raudvara – need, kes olid seal juba aastakümneid laulnud. Velli

Sarri eestvedamisel hakati tegelema kirikumuusikaga. Esineti mitmetel tähtpäevadel ja pühadel Lüganuse kirikus, kokku 13 korral. Kui Vija-Annija Nappa ja Priit-Andres Pärtna ajal olid häälerühmad suhteliselt tasakaalus, siis Velli Sarri ajal esines rohkem ebaühtlust. Sellest hoolimata jäi rahvas koori esinemistega rahule ning see innustas koori edasistes tegevustes. Uuest sügisest täienes koor noorte lauljatega. 1992. aasta sügisel algas tihe töö ja hakati valmistuma Viljandis toimuvaks vaimulikuks laulupeoks. Esineti palju kirikus ja jõuluajal anti jõulukontserte. 1994. aastal osales koor jälle üldlaulupeol, kus seekord mälestati Gustav Ernesaksa, kes oli aasta varem siit ilmast lahkunud. Esitusele tuli Veljo Tormise „Meelespea“, mille õppimine osutus Lüganuse segakoorile üsna raskeks, kuid sellega saadi siiski hakkama. 1995. aastal tähistati segakoori 140. juubelit. Koor kogunes edaspidi igal sügisel, kuid paraku jäi meeste arv iga aastaga väiksemaks – kellel vahetus elukoht, kes lahkus tervise tõttu. Velli Sarriga jõuti veel ära käia XXIII üldlaulupeol ja tähistada koori 145. aastapäeva. 2001. aastal omistati Lüganuse segakoorile kultuuri elutööpreemia. 2002. aasta hooaeg algas veel väiksema koosseisuga, meeste arv aina vähenes ja naisi ei tulnud ka eriti juurde. Koori dirigeeris jälle Priit-Andres Pärtna, kuna Velli Sarri tervis halvenes ja ta ei saanud enam dirigendina jätkata. (Lüganuse segakoori kroonika)

5. Keio Soomelt (2010–2023)

2010. aastal andis Priit-Andres Pärtna dirigendikepi üle noorele ja energilisele Keio Soomeltile. Kohe hakkasid pihta ka tihedad esinemised. Iga-aastaseks traditsiooniks kujunes esinemine vabariigi aastapäeval Valastel. Samuti jätkas koor laulupidudel osalemise traditsiooni, kuigi tuleb tõdeda, et laulupeole pääsemine läheb iga kord aina keerulisemaks. Põhjuseks on koori keskmise vanuse tõus ja vähenev koosseis, samuti pole laulupeo repertuaar lihtne. Siiski, tänu dirigentide suurele pühendumusele ja koorilauljate motivatsioonile on segakoor laulupeosõelast seni läbi pääsenud. 2010. aastal avati uuendatud Lüganuse külaplats koos kõlakojaga ning kooril oli au vastvalminud laval esimestena laulda. 9. juuli 2011. aastal tähistas Lüganuse kihelkond 770. aastapäeva ning ka selle tähtpäeva puhul sai segakoor esineda. Esimeseks põnevaks sündmuseks järgneval hooajal oli osalemine jõefestivalil PurFest, kus koor võttis osa näidendist „Isejõe sääsed“ ning mängis seal sääskede koori.

Üheks meeldejäävaimaks sündmuseks Ida-Virumaal oli talvine laulupidu „Jää-hääl“, mis sai alguse 2012. aastal ning mida peeti kokku viiel järjestikusel talvel. Kohale tulid koorid üle Eesti ja koos lauldi mõnusaid talviseid laule ning ka klassikalisi üldlaulupeo repertuaari kuuluvaid ühendkoorilaule. 2015. aastal tähistati koori 160. aastapäeva ning selleks puhuks kingiti koorile laul, mille sõnad kirjutas Virve Osila ning muusika Andres Lemba, lugu kandis nime „Laulude laegas“. Koor on andnud ühiskontserte nii sõpruskooridega kui ka soolokontserte jõuludel. (Osila, 2017: 17–19)

Keio Soomelti järel sai dirigendiks sealtsamast Lüganuse segakoorist välja kasvanud noor koorijuht Heili Kivi, kes astus ametisse 2023. aasta sügisel ning kellega koos püüeldakse järgmise, 2025. aasta üldlaulupeo poole.

6. Dirigendid läbi aegade

Lüganuse segakoori dirigendid läbi aegade:

Köster Hacker (Akkel) 1855

Pastor Vogt 1865

Gleser Mihkel Reisberg 1855–1913

Leo Normak 1890–1896

Köster Lifeldt 1898

Juhan Reisberg 1916–1922

Robert Peenema 1923

August Peenema 1923–1928

G. Reisberg (Juhan Jõemaa) 1928–1930

Selma Hübner (Vaitmaa) 1930–1933

Jaan Leemets 1933–1936

V. Neitsov (Merilo) 1936

A. Rentik 1937–1938

Evald Tammaru 1938–1940

V. Merilo 1947

Olav Raie 1948–1955

Ott Sambas 1961–1964

Velli Sarri 1964–1968

Priit-Andres Pärtna 1968–1978

Vija-Annija Nappa 1978–1991

Velli Sarri 1991–2002

Priit-Andres Pärtna 2002–2010

Keio Soomelt 2010–2023

Heili Kivi 2023–

Kasutatud allikad

Osila, V., Raudar, E. *Ajatu kultuur Lüganusel*. Jõhvi: Trükikoda Trükis, 2007

Osila, V., Raudar, E. *Ajatu kultuur Lüganusel II*. Jõhvi: Trükikoda Trükis, 2017

Lüganuse segakoori kroonika